

MEDTECH-HCU

โรคเอสแอลอี (SLE)

นันทยา ทางเรือ

คณะเทคนิคการแพทย์ ม.หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

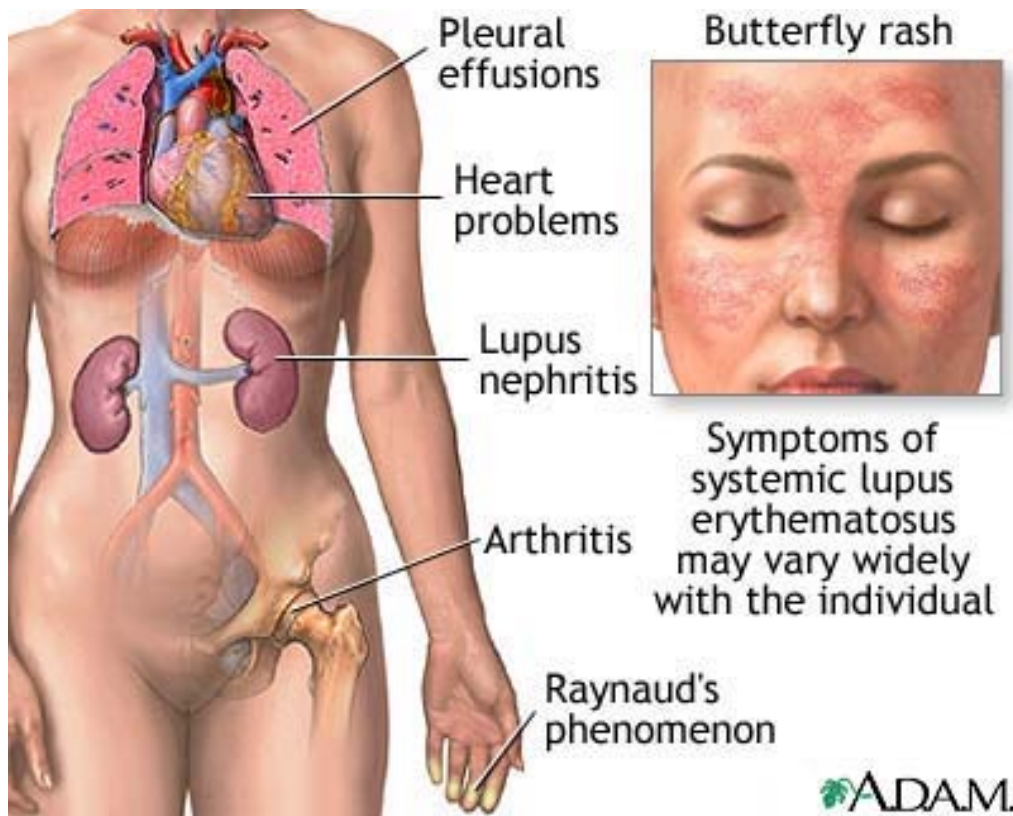
Systemic Lupus Erythematosus หรือ SLE เป็นโรคที่เรื้อรังชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันต่อต้านต่ออวัยวะหลายแห่ง มีผลกระทบและก่อให้เกิดอาการได้เกือบทุกระบบในร่างกาย เช่น ผิวหนัง ข้อกระดูก เลือด อวัยวะภายใน เป็นต้น โรค SLE จัดเป็นโรคในกลุ่มโรคแพ้ภูมิตนเอง เนื่องจากโรคนี้โดยรวมแล้วเกิดจากระบบการอักเสบอันเนื่องมาจากภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยเองที่เกิดความผิดปกติ จึงจำเซลล์ปกติของตนเองไม่ได้ ทำให้มีการสร้างแอนติบอดีขึ้นมาต่อต้านเนื้อเยื่อของร่างกายตนเอง

พยาธิกำเนิด

สาเหตุของการเกิดโรคยังไม่แน่ชัด แต่มีปัจจัยหลายๆประการเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยทางด้านพันธุกรรม, สิ่งแวดล้อม, ฮอโมน, ยาหรือสารเคมี เป็นต้น โรค SLE เป็นโรคที่พบได้ทั่วโลกและเกิดได้กับทุกวัย ประมาณร้อยละ 90 ของผู้ป่วยโรค SLE เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 15-45 ปี โรคนี้พบในคนผิวดำและผิวเหลืองมากกว่าคนผิวขาว เช่น ไทย ลาว สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง และจีน นอกจากนี้ยังพบว่าโรค SLE มีอุบัติการณ์สูงขึ้นในคนแถบเอเชีย โรคนี้มีชื่อเรียกในประเทศไทยหลายชื่อ เช่น โรคลูปัส โรคลูปัส และโรคพุ่มพวง

อาการที่ผู้ป่วยควรทราบ

ลักษณะอาการทั่วไป จะมีอาการอ่อนเพลียหรือมีไข้ต่ำ มีอาการปวดข้อและกล้ามเนื้อ ผم ร่วง สำหรับอาการทางผิวหนังที่พบได้บ่อยถึงร้อยละ 80-90 คือ มีผื่นแดงที่เกิดบริเวณใบหน้า ตั้งแต่ บริเวณสันจมูกไปที่บริเวณโหนกแก้มทั้งสองข้างเป็นรูปคล้ายผีเสื้อ เรียกผื่นชนิดนี้ว่า ผื่นปีกผีเสื้อ (Butterfly Rash) ผู้ป่วยบางรายอาจมีแผลในปากหรือพบจุดจ้ำเลือดออกตามตัวได้ นอกจากนี้ยังพบอาการอื่นๆตามระบบต่างๆของร่างกาย เช่น อาการทางไต, อาการทางระบบโลหิต, อาการทางหัวใจ และหลอดเลือด, อาการทางระบบทางเดินอาหาร เป็นต้น

ที่มา : <http://www.umm.edu/graphics/images/en/17134.jpg&imgrefur>

การวินิจฉัย

สำหรับเกณฑ์ที่แพทย์ใช้ในการวินิจฉัยโรค SLE เพื่อให้แยกออกจากโรคออโตอิมมูนชนิดอื่นๆ จะใช้เกณฑ์ที่เรียกว่า ARA (American Rheumatology Association) criteria เพื่อช่วยในการวินิจฉัยผู้ป่วยโรค SLE ได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องแม่นยำ โดยถ้ามีความผิดปกติตั้งแต่ 4 ข้อขึ้นไป หมายความว่ามีโอกาสเป็นโรค SLE ได้มากถึงร้อยละ 96 เกณฑ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยโรคนี้นี้

1. ผื่นแดงราบหรือนูนบริเวณโหนกแก้มสองข้างจุมูกเป็นรูปปีกผีเสื้อ โดยเว้นร่องระหว่างจุมูกกับริมฝีปาก
2. ผื่นแดงนูนมีสะเก็ดและการหลุดลอกของต่อมขุมขน
3. อาการแพ้แสงแดด เจอแสงแล้วมักขึ้นผื่นแดงและปวดร้อนบริเวณนั้น
4. มีแผลในปากแต่ไม่เจ็บ
5. ข้ออักเสบซึ่งมีลักษณะบวม กดเจ็บ และมีน้ำไขข้อคั่งแต่ไม่มีการกร่อนของกระดูก
6. เยื่อหุ้มปอดอักเสบ มีอาการเจ็บหน้าอกเวลาหายใจเข้า-ออก หรือเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ
7. ความผิดปกติทางไต พบโปรตีนไข่ขาวในปัสสาวะมากกว่า 0.5 กรัมต่อวัน หรือพบแท่งคาสท์ออกมาในปัสสาวะ
8. ความผิดปกติทางระบบประสาทที่หาสาเหตุไม่ได้ เช่น ชัก

9. ความผิดปกติของระบบโลหิต ภาวะซีดจากเม็ดเลือดแดงแตกร่วมกับการเพิ่มขึ้นของ เรติคูลိုไซท์ หรือมีจำนวนของเม็ดเลือดขาวต่ำกว่า 4,000/ลบ.มม. (ตรวจพบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป) หรือมีจำนวนของลิมโฟไซท์ต่ำกว่า 1,500/ลบ.มม. (ตรวจพบตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป) หรือมีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำกว่า 100,000/ลบ.มม. โดยไม่มีสาเหตุอื่น
10. พบภูมิต้านทานแบบ anti double stranded DNA หรือพบภูมิต้านทาน anti Sm antibodies หรือพบภูมิต้านทานต่อฟอสโฟไลปิด ได้แก่ พบระดับ IgG หรือ IgM anticardiolipin antibody ในปริมาณที่สูงกว่าคนปกติ หรือตรวจพบ lupus anticoagulant ด้วยวิธีมาตรฐานหรือให้ผลบวกปลอมเมื่อตรวจ VDRL
11. การตรวจเลือดเกี่ยวกับการแพ้ภูมิให้ผลบวกกับการทดสอบภูมิต้านทานต่อนิวเคลียสของเซลล์ตนเอง (ANA) โดยไม่ได้เป็นผลบวกปลอมจากยา

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

การตรวจทางห้องปฏิบัติการที่เป็นพื้นฐานและนำมาใช้ในการตรวจหาโรค SLE เพื่อการวินิจฉัย และการรักษา ได้แก่ การหาความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด (CBC), การหาอัตราการตกตะกอนของเม็ดเลือดแดง (ESR), การตรวจปัสสาวะ (Urinalysis), การตรวจเบาหวาน (FBS), การตรวจการทำงานของไต (BUN, Cr), การตรวจการทำงานของตับ (Liver function test), การตรวจหาแอนติบอดีต่อตนเอง (ANA), และการตรวจ VDRL

เอกสารอ้างอิง

1. Tan EM, Cohen AS, Fries JF, Masi AT, McShane DJ, Rothfield NF, et al. The 1982 revised criteria for the classification of systemic lupus erythematosus. Arthritis Rheum 1982; 25: 1271
2. มนาธิป ไชศิริและอุทิศ ดีสมโชค. Overview of Systemic Lupus Erythematosus. SLE 84 ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544; 1-18.
3. สมชาย อรรถศิลป์. การประเมินการดูแลรักษาผู้ป่วย Systemic Lupus Erythematosus. SLE 84 ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544; 43-63.
4. วิโรจน์ ไชวานิชกิจ. SLE และการตรวจทางห้องปฏิบัติการ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551
5. สุวรรณมา เสมศรี. เอกสารคำสอนเรื่อง Systemic Lupus Erythematosus (SLE). สาขาจุลทรรศน์ศาสตร์คลินิก คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2553; 123-133.